

Liturgické texty na 19.1.2020 - 2. neděle v mezidobí

Ž40

2Všechnu naději jsem složil v Hospodina. On se ke mně sklonil, slyšel mě, když o pomoc jsem volal.

3Vytáhl mě z jámy zmaru, z tůně bahna, postavil mé nohy na skálu, dopřál mi bezpečně kráčet

4a do úst mi vložil novou píseň, chvalozpěv našemu Bohu. Uvidí to mnozí a pojme je bázeň, budou doufat v Hospodina.

5Blaze muži, který doufá v Hospodina, k obludám se neobrací, ani k těm, kteří se uchylují ke lži.

6Mnoho divů jsi už vykonal, můj Bože, Hospodine, ve tvých úmyslech s námi se ti nevyrovná nikdo. Chci je rozhlášovat, mluvit o nich, je jich tolik, že je vypovědět nelze.

7Obětní hod ani oběť přídavnou sis nepřál, nýbrž protesals mi uši; nežádals oběť zápalnou ani oběť za hřích.

8Tu jsem řekl: Hle, přicházím, jak ve svitku knihy o mně stojí psáno.

9Plnit, Bože můj, tvou vůli je mým přáním, tvůj zákon mám ve svém nitru.

10Zvěstoval jsem spravedlnost ve velikém shromáždění. Že v tom svém rtům nezbraňuji, víš sám, Hospodine.

Jan 1

29Druhého dne spatřil Jan Ježíše, jak jde k němu, a řekl: „Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa.

30To je ten, o němž jsem řekl: Za mnou přichází někdo větší, neboť byl dříve než já.

31Já jsem nevěděl, kdo to je, ale přišel jsem křtít vodou proto, aby ho poznal Izrael.“

32Jan vydal svědectví: „Spatřil jsem, jak Duch sestoupil jako holubice z nebe a zůstal na něm.

33A já jsem stále nevěděl, kdo to je, ale ten, který mě poslal křtít vodou, mi řekl: ‚Na koho spatříš sestupovat Ducha a zůstat na něm, to je ten, který křtí Duchem svatým.‘

34Já jsem to viděl a dosvědčuji, že toto je Syn Boží.“

Kázání

Milí přátelé, dnešní neděle nám dává nahlédnout do textu z první kapitoly Janova evangelia. Janovo evangelium se nevěnuje Vánočním událostem ani nemluví o Ježíšově dětství. Jan hovoří o Kristově příchodu v řeči básníka či filozofa (slovo se stalo tělem) a potom se hned zaměřuje na Jana křtitele. Pojdme se dnes zaposlouchat do poselství tohoto velkého proroka a zkoumejme, co z jeho slov má dopad i do naší reality ... bytí je o 2000 let posunutá. Jan Křtitel v tom krátkém textu říká vlastně jen několik málo vět. Jsou to však věty hutné, a tak stojí zato, si je trochu rozebrat.

Ještě pro doplnění kontextu, před tím naším úryvkem proběhl rozhovor mezi Janem Křtitelem a zástupci tehdejší náboženské elity. Ptají se jej, co je zač, když si dovoluje křtít. On vysvětluje, že není mesiáš, ale že mu připravuje cestu. Pak se Jan setkává s Kristem a mezi řádky tu vyčteme i informaci o Kristově křtu (jiní evangelisti o něm mluví jasněji a více). No a v této době se pak děje to co jsme dnes četli.

Beránek Boží

Jan vidí Ježíše a říká ... pozor, toto je Boží beránek. Beránek – to zní roztomile, ale co to vlastně znamená? Nám ta metafora možná úplně jasně nedochází. Pro nás je beránek buď jen roztomilé zvíře nebo zdroj jídla.

Izraelci ale často znali beránka jako obětní zvíře. Obětovali beránka, toto němé milé zvíře, aby si uvědomovali, že naše hříchy jsou hrozné a k jejich usmíření nestačí jen tak mávnout rukou. Hřích ničí a zabíjí ... a na tom beránkovi to viděli doslova ... a mohli tomu tak lépe porozumět.

Jan ale říká, že Ježíš sám je Božím beránkem. Jan je ve výjimečné situaci. Má řadu posluchačů, je vlastně docela známý a lidé mu naslouchají. Je tedy dost důležité, co řekne při setkání s Ježíšem, o kterém Jan věří, že je tím slíbeným Mesiášem. Jan tu výjimečnou situaci využije tak, že svým posluchačům představuje Krista jako Božího beránka.

My, když dnes čteme Bibli, tak máme možná pocit, že Kristus je především kazatel a ten, kdo působí různé zázraky (často třeba uzdravoval nemocné). Jan by tyto Ježíšovy schopnosti mohl inzerovat. On to však nedělá. Pro něj je to hlavně Boží beránek. Jako by Ježíš neměl být známý primárně tím, že je učitel-kazatel-zázračný léčitel. Jako by to primární bylo něco jiného. Ježíš je Beránkem, tím, kdo na sebe vezme lidské hříchy a bude za nás lidi obětován.

Pokud by Ježíš byl hlavně kazatelem či učitelem, mohlo by to znamenat, že stačí, když jej budeme poslouchat a souhlasit s ním, možná podle jeho kázání trochu žít a vše bude v pořádku. Jenže takhle to nefunguje. Ježíš se

stavěl proti těm, kdo spoléhali na své poslouchání zákona a vysvětloval, že nestačí si jen odškrtnout 10 splněných povinností. V kázání na hoře pak ukázal, že jeho pohled na zákon jde dál než k tomu, co musíš a nesmíš. Ježíš bere zákon jako jakýsi odrazový můstek ... ale to co je v jeho jádru, je podle Krista hlavně láska k Bohu a láska k člověku. Absence lásky to je hřích ... to je to co Kristu vadí. A tak pokud Ježíši pozorně nasloucháme, pak vidíme, že nestačíme na toto jeho poctivé uchopení zákona. Vidíme, že se mýlíme s Božími nároky a že potřebujeme v první řadě odpuštění, vysvobození od toho, co jsme provedli.

A možná právě proto, říká Jan – hle Beránek Boží. Jinými slovy, člověče, toto je tvá nová a jediná šance na čistotu, svobodu, svatost ... ale také radost. Člověče pozor, toto je tvoje životní šance.

Kým je Kristus pro mě? Nepřemýšlím o něm pořád hodně jenom jako o kazateli? Neberu jeho slovo jenom teoreticky a nečtu příběhy o něm jen jako kusy dávné historie? Je to pro mě ten Bohem seslaný obětní beránek, ten, kdo si mně zamiloval a obětoval se za mně? A vůbec - potřebuju Beránka? Nebo se spíš tvářím, že ty moje hříchy zas tak hrozné nebyly? Že pro mě ani žádný Beránek být nemusel?

Toto všechno jsou otázky, které nám Jan Křtitel pokládá, když o Kristu říká – hle Beránek Boží, který snímá hříchy světa.

Větší než já

Za mnou přichází někdo větší, neboť byl dříve než já. V této jednoduché větě Jan vyjadřuje svůj postoj pokory vůči Kristu. Ježíš tu byl přede mnou a je svým významem větší než já. Na první pohled je to jednoduché a jasné. Oficiálně to tak asi také mnozí říkáme. Co to ale vlastně prakticky znamená?

Jan tu vyjadřuje to, že není nezávislým pánem svého života. Jan uznává, že nad jeho životem je autorita, kterou on nemá pod kontrolou, autorita, které on se bude zpovídat, které bude skládat úcty. Pro nás moderní lidi to zní poněkud nepříjemně. Humanismus nás přece učil, že tou velkou hodnotou je člověk – tedy my sami. Všechny možné revoluce se snažily vymanit lidi z područí vládců. Není v tom Jan už přece jenom trochu mimo? Nedalo by se toto přeskočit?

Ne, toto je zásadní částí Janova svědectví – je to jeho vyznání víry, ale také vyznání důvěry. Důvěřuje svému Bohu a jeho Mesiáši. Důvěřuje a pokorně jej poslouchá. A nejen, že to takhle má Jan. Z moderní historie vidíme, že tam, kde lidé sesadili Boha, kde zapomněli, že nad nimi bdí jeho autorita, začaly se dít strašné věci. Carl

Gustav Jung pravil, že tam, kde shodíme Boha z jeho piedestalu, na jeho místo přiletí běsy. 20. století plné hrůz fašismu a komunismu je toho smutným dokladem. Běsy v tom nejhorším slova smyslu, hrůza, která se nedá popsat, tak velká, že někteří lidé tomu ani nechtějí věřit. Jenže bohužel bylo to tak hrozné. A začalo to tak zdánlivě nevině.

Co tedy prakticky znamená, že Kristus je autoritou v mém životě? Věřím, že toto není primárně o strachu z toho, že mně Bůh pořád vidí a že mně bude soudit ... To, že byl Bůh už dávno přede mnou a že dnes je silnější než všechno, co znám, by bylo děsivé, pokud by nebyl laskavý. On je ale láska a já se tak můžu s důvěrou odevzdávat do jeho rukou. Je větší a byl tu už přede mnou ... to mi evokuje vzpomínky z dětství, když jsem šel s tátou v hlubokém sněhu. On byl větší a šel přede mnou. Prošlapával mi cestu a ohlížel se, jestli dokážu jít v jeho stopě. Sněhu bylo moc, ale já se cítil v bezpečí.

Boží autorita nade mnou není důvod ke strachu, je to důvod k vděčnosti a k důvěře. Neboj se, Bůh je s tebou, byl tu už před tebou a je větší/mocnější. Neopouští tě ... ale bereš jej jako reálnou autoritu? ... jako toho, kdo opravdu ovlivňuje tvůj život?

Za mnou – po mně

To Janovo vyznání „Za mnou přichází někdo větší“ je také ale pěkným vyznáním smyslu jeho působení ... a vlastně smyslu jeho života. Janův život byl celý o tom, být Kristu předchůdcem, připravit lidi na to, že přijde Mesiáš/Spasitel. Jan nebyl bohatý v tom lidském pohledu a neznal život v luxusu, ale měl to, po čem tolik lidí touží a nemá. Jan měl smysl svého života. Nevíme, jak přesně to své poslání přijal, jak se to stalo, že opravdu následoval to, co o něm kdysi prorokoval anděl. Ale jisté je, že se Jan rozhodl poslechnout to Boží volání a vstoupit do věcí, které pro něj Bůh připravil. Přijal úkol svému okolí ukázat, kdo je Mesiáš. Nebylo to lehké a víme, že byly chvíle, kdy měl i pochybnosti ... ale to své poslání nevzdal i když bylo nebezpečné být věrný pravdě v době zlých vládců.

Ludvík 15. (francouzský král) říkával, že problémy on neřeší, to budou dělat až ti po něm ... po mně potopa. Jan Křtitel řešil problémy své doby, problémy svých bližních i svého zlého krále. Jan se na to zlo a bídu kolem sebe nevykašlal. On si neřekl, budu se starat hlavně o sebe a po mně potopa. Jeho vyznání bylo - po mně Mesiáš.

Tímto svým postojem nám Jan pokládá další těžké otázky. Člověče, pro co vlastně žiješ? Co bude

výsledkem tvého života? Jaký má tvůj život směr? Co přijde po tobě, jako následek tvých činů?

Na konci mého života může být spoušť/potopa. A nebo může být na konci mého života v srdcích druhých lidí otisk čehosi pěkného, dobrého, co jsem přijal od Pána Boha.

Nevěděl jsem kdo to je

„Já jsem stále nevěděl, kdo to je, ale ten, který mě poslal křtít vodou, mi řekl: „Na koho spatříš sestupovat Ducha a zůstat na něm, to je ten, který křtí Duchem svatým.“ Tato část Janova vyprávění mi připadá dost asi nejpodivnější. Spojují se zde totiž dvě věci – Jan jde křtít vodou, protože mu to Pán Bůh zjevil jako jeho úkol – je to část té jeho služby lidem a způsob je lidi připravovat lidi na příchod Mesiáše. Jan to tedy dělá – je poslušný úkolu, který mu Bůh svěřil. Toto samo o sobě je pěkné a hodné následování. Nicméně, to, co mně tu zaujalo ještě více je ta druhá věc - to, že ačkoliv Jan přijal od Boha úkol a plní ho, v tom základním pořádku neměl jasno – on pořád nevěděl, kdo je vlastně ten Mesiáš.

Jak je toto možné? Jak mohl nevědět? Copak neznal Ježíše, když byl vlastně jeho blízký příbuzný? A to si jako z dětství nepamatoval, co mu museli rodiče říkat o hvězdě a o mudrcích a pastýřích? Jsem přesvědčený, že to aspoň trochu museli vědět a taky mu to říkat. A nebo to všechno věděl, ale bylo pro něj těžké přijmout to, že Mesiášem je fakt Ježíš, který do té doby byl jenom mladý tesař? Byl pro něj Ježíš zatím příliš obyčejný? Nevíme ... ale je zjevné, že Jan v tom asi delší dobu neměl jasno. „Já jsem nevěděl“ se v tom krátkém textu opakuje dvakrát. Jan, největší ze všech proroků a on neví. Neví něco, co je v podstatě tak zásadní pro jeho poslání.

Jenže to, že dopředu neví, kdo je Mesiáš, ho neodradí. On se nevzdává a slouží Bohu, tak jak chápe, že je správné i když mu pořád ještě chybí ten centrální kus jeho životní skládačky. Neví, ale nevzdává se, neví ale slouží, poslouchá svého Boha. Co nám tím vlastně říká?

Víra není jen intelektuální záležitost či soubor znalostí. Nikdy nebudeme vědět či chápat všechno důležité. Často

nebudeme rozumět ani tomu, co se nám zdá v našem životě jako zásadní. Bůh nám některé věci zjeví později než bychom mysleli, že je správné ... a některé asi až v nebi.

Ale to nevadí, nemusíme všechno vědět a chápat všechny složité teologické koncepty. Bůh si používá spíše ty, kdo jsou ochotní, než ty, kdo jsou schopní. Bůh nás může využít k přinesení dobrých věcí lidem okolo ... musíme však být ochotní poslechnout jeho pozvání a jít. Jan Křtitel se nás tedy vlastně ptá ne na to, co všechno o Bohu víme, ale jestli jej chceme poslouchat.

Závěr

Ten krátký text z Janova evangelia nám připomněl několik docela podstatných věcí:

- 1) Ježíš je hlavně Boží beránek – je především tím, kdo se za nás z lásky obětoval. Je více než učitel, teolog, zázračný léčitel. To všechno jsou také dobré věci, ale jeho hlavní poslání bylo vzít na sebe naše hříchy a vysvobodit nás od nich. Děkujeme a radujeme se z této Boží záchranné akce.
- 2) Ježíš je větší než já – on může být mým Pánem a Králem, laskavou a dobrou autoritou nad mým životem. Chce mi dodat důvěru a pokoj. Dejme Ježíši znovu šanci být v našem životě opravdu autoritou a ne jen doplňkem.
- 3) Mesiáš byl pro Jana smyslem života. Ježíš může být i pro nás tím, kdo určí směr a smysl našich dní. Mít v životě smysl neznamena mít pohodu, ale znamená to radost z účasti na Božím dobrém plánu. Hledejme ho a poslouchejme ho.
- 4) Někdy Bohu úplně nerozumíme, ale to možná úplně nevadí. Zkusme Boha poslechnout v tom, co už chápeme a smíme mít důvěru, že další věci nám ukáže ve správný čas.

Amen.